

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za imo-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 93.

Sobota, 19. novembra 1932.

Leto VII.

K načrtu zakona o občinah.

Načrt zakona o občinah je bil dne 10. t. m. predložen narodni skupščini. Načrt tvori precej bistvene del naše samouprave in je torej njega vsebina velikega pomena. Novi zakon, kakor občinska samouprava povsod, bo merilo, v koliko so čuvani v temeljni edinici samouprave občine interesi splošnosti. Dobra in pravična samouprava v občini nudi garancijo, da bo vladal enak duh tudi v ostalih samoupravnih korporacijah.

Zato torej navajamo v kratkem posnetku bistvene točke načrta novega občinskega reda v naslednjem:

Občine so samoupravne in imajo javnopravne pravice v privatnem pravcu, kakor posamezne osebe. Občina mora šteti najmanj 2000 prebivalcev, razen, če to onemogočajo terenske razmere zaradi redke naseljenosti. Sedež občine se odreja s kraljevim ukazom na predlog ministra. Vsaka občina mora imeti na sedežu za občinsko upravo primerno poslopje.

Obširne določbe ima načrt glede načina in pogojev, ob katerih si kdo pridobi pravico občinarja. Najpomembnejša je določba, da si vsaka oseba, če biva deset let v občini in občina nima ugovora proti sprejemu v občinsko zvezo, pridobi občinsko pravico v tej občini, v prejšnji jo pa izgubi, razen če sama izjavi, da obdrži prejšnje občinarstvo in dotična občina na to pristane. Osebe, ki so sprejete v državljanstvo in prošnji za državljanstvo niso predložile potrdila kake občine, da bodo sprejete v občinsko zvezo, spadajo najprej tja, kjer so se rodile; dalje v občine, kjer stanujejo ali pa, kjer se žele stalno naseliti, kar pa mora biti označeno že v odloku o državljanstvu.

Občine imajo po 12 do 24 odbornikov, in sicer imajo občine do 2000 prebivalcev po 12 odbornikov, od 2000 do 4000 po 18, od 4000 do 8000 po 21; občine, ki imajo nad 8000 prebivalcev, pa 24 odbornikov.

Volitve v občinske odbore so splošne, enake in neposredne javne volitve na štiri leta. Voliti smejo vsi prebivalci občine po določbah volilnega zakona, ki so vpisani v volilni imenik. Izvoljeni smejo biti le nad 30 let stari občani. (Žene ne volijo?) Izvoljeni ne morejo biti aktivni občinski uradniki, uradniki nadzorovalnih oblasti, osebe, ki so z občino v tožbi, občinski dobavitelji in zakupniki občinskih podjetij ali dohodkov; dalje za dobo štirih let občani, ki so brez vzroka odklonili izvolitev in osebe, ki stalno uživajo javno podporo.

Volitve se vrše po kandidatnih listah, ki jih potrdi sresko načelstvo. Vsi odborniki pripadejo oni listi, ki je dobila največ glasov. Če pa dobita dve listi enako število glasov, se pa volitve ponove. Kandidatna lista ima obenem namestnike, ki po vrsti pridejo na med poslovno dobo izpraznjena mesta. Čim se izčrpa ena tretjina namestniških mest, se za izpraznjena mesta razpiše nove volitve. Ves občinski odbor se pa voli nanovo, če odpadejo oni trije odborniki, ki so bili prvi na listi ali ako se naenkrat izprazni ena tretjina odborniških mest. Pritožba zaradi nepravilnosti volitev je dopustna na upravno sodišče.

O vlaganju list in o njih sestavi ter delu volilnih odborov bo izdal predpise ban, oziroma banovinska samouprava.

Nemški socialni demokrati odklanjajo kanclerja.

Nemški kancler in baron Papen je za četrtek povabil na politični razgovor tudi socialne demokrate kakor voditelje drugih strank. Povabljeni sta bila ss. Wels in Breitscheid. Socialnodemokratsko vodstvo kluba pa je na seji dne 15. t. m. sklenilo, da kanclerjevo povabilo odklanja.

Klub socialnodemokratskih poslancev poroča, da je bil tak soglasni sklep napravljen zaradi tega, ker predstavlja državni kancler malenkostno manjšino, ki se ne sramuje, zavedajoč se svojih razrednih interesov, prezirati temeljni zakon republike in pravice naroda.

Vodstvo socialno - demokratičnega poslanskega kluba obenem najostreje obsoja zločinske načrte, o katerih se je javno razpravljalo, in ki imajo namen, da po narodni skupščini pravilno sprejeto ustavo na protustavni način izpremeni ter zahteva, da ta vlada takoj odstopi.

Odločna odklonitev kanclerja po socialni demokraciji, je stališče kanclerja jako omajala in napovedani ostri boj pomeni, da je s tem nastalo med novim nemškim državnim zborom in vlado tako hudo nasprotje, da ni več misliti na to, da se doseže sporazum.

Kancler je povabil socialne demokrate na željo Hindenburga, s katerim bi se bili socialni demokrati morali razgovarjati, če bi jih sam povabil, ker gre za republiko, na katero je Hindenburg prisegel. Ne morejo se pa socialni demokrati pogajati s kanclerjem, katerega program je, **poslabšati republikansko ustavo, sanirati Nemčijo izključno na račun delavstva ter zaščititi interese in privilegije plemstva, veleposesti in bankarstva.**

Iz teh dogodkov je jasno, da kancler Papen ne bo izvršil svojega namena, ker se bo moral umakniti vo-

Prvo sejo skliče stari občinski odbor; če tega ne stori, pa nadzorna oblast. Izvoljeni odborniki položijo prisego. Seje se morajo vršiti najmanj vsake tri mesece. Predsednik mora sklicati sejo v treh dneh, če to zahteva ena tretjina odbornikov ali pa nadzorna oblast.

Na čelu občine je predsednik občine. Predsednik je oni odbornik, ki je bil izvoljen kot nosilec kandidatne liste. Na prvi seji se izvolijo dva do trije odborniki za člane občinske uprave (svetovalci). V upravo pride tudi oni odbornik, ki je bil na kandidatni listi na drugem mestu. Če je predsednik zadržan, ga zastopa naslednji član na kandidatni listi po vrstnem redu. Občinska uprava je sklepčna, če sta poleg predsednika navzoča še vsaj dva člana. Na izpraznjeno mesto sledi zopet nadaljnji član na kandidatni listi.

Delokrog občin ostane isti, kakor je bil po dosedanem občinskem redu.

Glede občinskih uslužbencev bo izdala banovina posebne predpise glede kvalifikacije in pogojev sprejema v službo, pogoje za morebitno pokojnino, disciplinsko odgovornost uslužbencev itd. Ustanoviti se sme pokojninski fond za občinske uslužbence z delokrogom za eno ali več banovin.

Proračune občin, katerih doklade ne presegajo 100 odst. neposrednih državnih davkov, odobri ban; z višjimi dokladi pa finančni minister. Proračune z dokladi do 50 odst.

liji naroda. Seveda ne vemo, kdo bo njegov naslednik in kakšno politiko bo vodil. Jasno pa je, da je demokracija v Nemčiji zasidrana in da se ne bo bala eventualno tudi najhujšega nasilja, ki še utegne doleteti nemško republiko.

Tudi centrum odklanja kanclerja.

Nemški kancler baron Papen je snubil centrum in bavarsko ljudsko stranko. Obe stranki sta izjavili, da pod sedanjo vlado ne more biti govora o nacionalni koncentraciji. Pomoč kanclerju je obljubila samo nemška ljudska stranka. Papen je že obupal nad svojo misijo, ker je opustil nadaljnja potovanja po državi.

Papen v demisiji.

Konzultacija strankinih voditeljev pri predsedniku Hindenburgu.

Nemški državni kancler von Papen je že nekaj dni sem snubil voditelje raznih strank za sestavo koncentracijskega kabineta pod njegovim vodstvom. Vse stranke brez izjeme pa so sodelovanje s Papenom odklonile. Radi tega je Papen moral podati demisijo. Sedaj bodo pričele konzultacije strankinih šefov pri državnem predsedniku. Gre zato, če se bo posrečilo sestaviti koncentracijsko vlado meščanskih strank z nekim v naprej določenim programom.

Socialni demokrati proti diktaturi.

Na konferenci socialno-demokratske stranke, ki se je vršila minuli četrtek v Berlinu, je strankini forum sklepal o načrtu za generalno stavko, ki bi se s najproglasila v slučaju, da bi se s katerekoli strani skušalo uvesti diktaturo v Nemčiji. Konferenca je sprejela primerne sklepe proti nakanam reakcije.

lahko odobri sreski načelnik v zmislu banovega pooblastila, od 100 do 200 odst. pa ban z ministrovim pooblastilom. Če nadzorna oblast proračuna ne odobri v enem mesecu, se smatra za odobren. Do odobritve pa velja stari proračun.

V občinah, ki tvorijo posebne krajevne edinice, se poverijo posebne skrbi krajevnim zborom teh delov in krajevnim starešinam. Krajevni zbor tvorijo vpisani volilci dotičnega kraja, oziroma dela občine. Predvsem imajo to pravico oni deli občin, ki so jo imeli že po dosedanji zakonodaji. Ban to pravico lahko prizna tudi drugim krajem. Krajevni odbor sklicuje predsednik občine. Volitve starešine se vrše enkrat na leto.

Nadzorstvo nad občino ima sreski načelnik, ki lahko prisostvuje sejam in ima posvetovalni glas. Nadzorna oblast mora pregledati račune občine vsaj enkrat v letu.

Ta zakon ne velja za takozvana avtonomna mesta, ki jih je 70 po številu v celi državi, in sicer v Dravski banovini: Ljubljana, Maribor, Ptuj in Celje.

Občine, ki nimajo 2000 prebivalcev v zmislu člena 3, se bodo morale spojiti z drugimi občinami. Nadzorna oblast bo zahtevala od dotičnih občin mnenje ali predlog za priključitev, na kar bo ban v roku pol leta po odobritvi zakona predložil ministru za notranje stvari svoje predloge.

Poleg gladu, še strah v revirjih TPD.

Neznosna atmosfera, katere je zavladovala v revirjih Trboveljske prem. družbe vsled šušljanja, da hoče družba zopet toliko in toliko delavstva, predvsem kopačev, reducirati in zato mlajše nastaviti, se žal noče razčistiti. Nasprotno, po poročilih, ki so verodostojna, moremo sklepati, da družba to resno namerava.

Družba se izgovarja, da je nujna potreba, da se stalež kopačev, ki je po navedbi družbe za 40% previsok, izravna iz razloga, ker se je dosedaj vedno mlajše ljudi reduciralo in starejše, to je kopače, ščitilo. Trdi, da ako bo to stanje nadalje trajalo, bo v doglednem času nastalo pomanjkanje mlajših izvežbanih rudarjev. Izgovarja se tudi, da je sedanja količina deputatnega premoža prevelika in da bo treba tudi to spraviti v sklad z družbinimi računi.

Vsa ta družbina jadikovanja pa nimajo nobenega drugega namena, kakor to, da se znižajo delavske plače, da se prišteje na socialnih prispevkih, na deputatnem premožu in da se v splošnem poceni produkcijske stroške na račun izmozganih in sestradanih rudarjev, samo zato, da se doseže vključ težki krizi, ki vlada povsod, visoke dividende za delničarje.

Res je, da ima tudi družba svoje težave. Mi jih poznamo. Zato delavskih zahtev ne pretiravamo. Ali če pa družba trdi, da drugače ne more spraviti svojih računov v ravnovesje, potem ji mi tega tako dolgo ne verjamemo, dokler ne bomo imeli dokaz za to in videli, da so njeni delničarji, ki niso nikdar nič delali, ravno tako zadolženi na življenjskih potrebščinah, kakor njeni pridni rudarji. Verjeli bomo to tudi samo takrat, kadar bodo njeni upravni svetniki in ravnatelji od najnižjega pa do najvišjega čina, ob nizki plači ravno tako v strahu pred izgubo službe in pridobljenih pravic v pogledu starostnega zavarovanja, kakor so to njeni rudarji in njih bedne družine.

Vemo in globoko smo prepričani, da z moralno pridigo ne bomo družbe odvrnili od njenih črnih naklepov, ali vedo naj vsi vrhovi družbe od prvega do zadnjega, da čas dozoreva.

Za krizo edini lek — skrajšanje delovnega časa.

Novi generalni ravnatelj mednarodnega urada dela Butler (naslednik Alberta Thomasa) je bil tje dni na Poljskem, a na povratku domov se je ustavil za tri dni tudi v Pragi. V Pragi je sprejel časnikarje ter jim rekel, da je od rezultata razorožitvene konference odvisen razvoj gospodarske krize. Brez političnega razjasnjenja je gospodarski napredek nemogoč. Nezaposlenost pa ni samo znak gospodarske krize, marveč je mnogo bolj posledica vedno večje mehanizacije.

Zaradi tega bo nezaposlenost po njegovem mnenju trajala še dalje. Edina rešitev tega vprašanja bi bila, da se generalno skrajša delovni čas. To se bo zgodilo na bodoči konferenci mednarodnega urada dela, na kateri ne bodo sodelovali samo predstavniki dela, ampak tudi delodajalci. Najvažnejši problem sedanjosti je, da se ljudem, ki hočejo delati, preskrbi delo. Takoj se da ta rešitev izvesti. Ves ta problem se bo obravnaval na jubilarnem zasedanju mednarodnega urada dela.

Alkoholizem in degeneracija ter demoralizacija.

(Konec.)

Da mnogi gledajo na delavce še dandanes tako, kot so res manjvredni gledali na nje v starem veku, da jih smatrajo za »nižjo raso«, temu se pač ne smemo čuditi, saj je jasna dekadenca »več vrednih«, dekadenca naše dobe, ki se tako nazorno kaže v svetovni zmed. Čuditi se moramo pa, da delavstvu niso še naprtili krivde, da je povzročilo vojno... Enkrat za vselej pa moramo zlasti še naglasiti, da so se gospodje pri proučevanju alkoholizma pri delavstvu še vedno grdo blamirali. Največja zabloda je bila vedno naziranje, da delavce demoralizira predvsem alkohol in da se vdajajo alkoholu, ker so manjvredni. Delavcu se je tudi štelo vedno najbolj v zlo, če je bil alkoholik.

V tem pogledu pa predavateljeva teorija ne velja za pravilno, kar mu lahko dokaže celo marsikateri »manjvreden«, tudi nepismen delavec. Kdor se mora boriti tako za golo življenje, kot delavec, kdor je že postal toliko najtrših življenjskih borb — samo tisti pač povsem razume, da je delavstvo fizično in tudi pravno najmočnejše, ker že stoletja in stoletja prenaša najhujše trpljenje. doprinaša največje žrtve, preiskuje najbolj svoje fizične in pravne sile — pa vendar ga ni mogel uničiti »višji« sloj in četudi ga je tako zatiral, vendar delavstvo zmaguje, je še vedno najbolj zdravo, je čedalje močnejše ter pripravlja zmagovit nastop prave, človečanske kulture.

Procentualno so zelo redki tisti delavci, ki jih stre življenje, ki jih demoralizirajo nemoralne socialne, prav za prav antisocialne razmere, v katerih vodijo tiransko borbo za košček kruha, da se udajo alkoholu. Razmere zakrivijo, da začno propadati ljudje, razmere, v kakršnih bi najbrž propadli vsi tisti, ki se smatrajo več vredni. Milijoni in milijoni brezposelnih stradajo po vsem svetu, a gospodje ne pomislijo, kako je mogoče, da ta ogromna masa ljudi bije tako žilavo življenjski boj, zakaj ne propade hitro kot bi morala, če bi bilo delavstvo manjvredno. **Najlepše pač dokumentira vsak svojo manjvrednost, kdor trdi, da je delavstvo manjvredno.**

Predavatelj je naglašal, da narašča po vsem svetu konzum mamil, ne le v Ameriki, kjer, po mnenju nekaterih iščejo ljudje utehe v opiju, morfinu, kokainu itd. zato, ker ne pridejo do alkohola. Ljudje se torej vedno bolj vdajajo mamili, kar po predavateljevi teoriji pomeni, da propadajo ter čutijo zato tem večjo potrebo po mamilih. Nedvomno pa ne posegajo po teh mamilih delavci, saj si jih ne morejo nabaviti, ker so pre-

draga in tudi niso nikdar čutili potrebe po njih. To je pač povsem jasno. Propada torej tisti sloj, ki bi moral biti »več vreden« sloj, ki se lahko ponaša z višjo izobrazbo, ki velja v velikem svetu za pravno avtoriteto, propadajo tisti, ki se lahko zdrave v sanatorijih, tisti, o katerih molče statistike o duševnih obolenjih, povzročenih po alkoholu...

Delavstvo je pa dovolj pametno, najsi ga smatra kdorkoli za manjvrednega, da bo vedelo tudi glede alkoholnega vprašanja zavzeti pravo stališče ter bo dokazalo tudi v tem pogledu, da je močnejše od privilegiranege sloja. Delavstvo pojmuje vse probleme z večjo resnostjo kot sloj, ki mu je največji problem, kako bi

se zabavali. Delo in življenje bosta krepila delavstvo še naprej, da ne bo nikdar zapadlo degeneraciji. In menda še ni treba posebej naglašati, da podpira alkoholizem predvsem in samo kapitalizem, torej ljudi, ki bi morali biti več vredni. Vse priznanje pa predavatelju za odkrite besede, da zaradi kapitalizma v Evropi ne pride do prohibicije. Menda zato abstinentni pokret pri nas nima ne gnotne in ne moralne podpore, zlasti meščansko časopisje ne upa nikdar nastopiti odločno proti alkoholizmu. Demoralizacija ter dekadenca — vsestransko! To se kaže zlasti v tem, ker je delavstvo tako sramotno zapostavljeno in izkoriščano.

Sol.

Za omiljenje socialne krize.

Kdor govori o gospodarski krizi, bi moral predvsem poudariti socialno krizo, družabno mizerijo, ki so je deležni v največji meri delovni sloji. Če govorimo samo o »gospodarski« krizi, tedaj pomeni to, da kapital ne donaja dovolj dobička; če bi pa govorili o socialni ali družabni krizi, bi to pomenilo, da velik del človeške družbe trpi pomanjkanje, čeprav to ne bi bilo potrebno, ker se lahko producira in pridela dovolj blaga za življensko potrebo cele človeške družbe. Iz tega sledi predvsem, da vsi tisti, ki govorijo samo o »gospodarski« krizi, mislijo le na to, kako naj se vzpostavi zopet rentabilnost kapitala, oziroma kako naj se reformira gospodarski sistem, da bo zopet prinašal dobiček.

Če bi hoteli resnično rešiti človeštvo današnjih razmer, bi se morali absolutno vprašati, kako naj se uredi gospodarski sistem, da bodo vsi ljudje imeli pravico do življenja. To vprašanje se pa ne da rešiti z zagotovitvijo rentabilnosti kapitala, ker je današnja produkcija mehanizirana in racionalizirana. Čim bolj je izvedena mehanizacija in racionalizacija produkcije, tem več človeških delovnih sil ostaja zunaj gospodarskega procesa, na cesti, brez vsakršnih življenskih pomočkov, ker si je vse osvojil gospodarski sistem. To je povsem jasno dejstvo.

Organizirano delavstvo v naši državi, kakor tudi delavstvo po ostalem svetu zahteva kljub temu trenutno pomoč. Zahteva skrajšanje delovnega časa, kar je edina zahteva trajne vrednosti, ker odgovarja napredku produkcijskega sistema. — Upravičena zahteva po skrajšanju

delovnega časa omogoči zopet nadomestitev večjega števila delavstva, ki je danes izključeno iz gospodarstva.

V zadnji številki našega lista smo poleg tega navedli vrsto neodložljivih zahtev, ki naj vsaj trenutno omilijo socialne razmere. Take zahteve so socialno zavarovanje za nezaposlenost, akcija za podpiranje nezaposlenih, zavarovanje za starost in onemoglost, stanovanjska zaščita, minimalne plače, znižanje cen; sploh javno kontrolo nad izkoriščanjem potom smešno nizkih plač in razmeroma oderuških cen blaga.

To so gotovo upravičene zahteve. Te krivice so vzrok socialne krize in globlji vzrok za razmišljanje svetovne krize, kakor pa organizacija kapitalizma, da bo prišel z dobičkom na svoj račun.

Seveda so to dalekosežne zahteve, ki jih bo moglo sukcesivno izvajati le organizirano delavstvo in le organizirano delavstvo utegne postati faktor, ki bo odločeval tehtneje o teh vprašanjih.

Zahteve so postavljene in vrše se ankete. Ker je pa sila velika, nujna, pričakujemo — tudi dejanj, dokler nimamo besede.

Priprave za svetovno gospodarsko konferenco.

Pripravljalni odbor izdeluje program.

Komisiji sta precizirali svoje predloge za svetovno gospodarsko konferenco. V petek je potem odbor o obeh elaboratih razpravljal ter smatra, da se bo na konferenci v glavnem razpravljalo o povratku k zlati valuti, o stabilizaciji cen, o ovirah mednarodnega trgovinskega prometa ter o finančnem in gospodarskem položaju srednje in vzhodnoevropskih dežel. Prihodnje sejo bo imel odbor najbrže meseca januarja, ko se doseže sporazum med pristojnimi odbori Društva narodov in strokovnjaki posameznih vlad.

Doma in po svetu.

Posebnost načrta novega občinskega zakona je, da ne vsebuje nikakršnih službenih pogojev ne glede nameščenja in ne glede na stalnost. Novi zakon se tiče sicer podeželskih občin, vendar bodo nove občine večje in bodo morale imeti redoma tudi nameščenje. Čim se uveljavi novi zakon, je vprašanje, koliko se bodo upoštevale pridobljene pravice in koliko ne. Isto, kar je opasno za nameščenje podeželskih občin, je pa še bolj opasno za nameščenje mestnih občin, če se ne izvrše izpremembe.

Dva kluba v narodni skupščini. Iz poslanskega kluba JRKD je izstopilo sedem poslancev, ki so ustanovili svoj klub pod imenom Jugoslovanski narodni klub in se prijavili predsedništvu zbornice. Obenem izjavlja novi klub, da ostane član stranke JRKD ter da izstop iz kluba ni programatičnega značaja.

Senat in narodna skupščina. Obe zbornici sta pričeli dne 15. t. m. zborovati. Izvolili sta razne odbore in odseke. Pri glasovanjih so se glasovi cepili na oba kluba.

Novi zobozdravniški zakon je bil sprejet na seji narodne skupščine dne 11. novembra t. l. Ministrstvo je zakon obdelalo sporazumno z zdravniškimi zbornicami in organizacijo samostojnih zobotehnikov.

Jugoslovanski episkopat je imel v Zagrebu konferenco. Postaviti hočejo nadškofu, ki baje postane kardinal, koadjutorja, to je, pomožnega škofa.

V Zagrebu je električni transformator na Preradovičevem trgu dne 15. t. m. zjutraj eksplodiral in je radi tega cela mestna četrt ostala brez luči in mnogo tovarn je moralo ustaviti obratovanje. Tudi »Obzor« in »Jutarnji list« ta dan nista mogla iziti.

Razširjanje knjige škofa dr. Srebrniča »Cerkvi svoboda«, je državno pravdnistvo v Zagrebu prepovedalo.

Asfaltirano cesto iz Zagreba v Beograd nameravajo graditi. Dela so že razpisana in bodo stala okoli 800 milijonov dinarjev.

V Hudji jami pri Laškem je Trboveljska premožokopna družba odpuščila 119 rudarjev. Končno tudi Hudajamce njih nacionalnost in krščanstvo ne moreta obvarovati gospodarske krize.

Izprememba ordinacijskih ur v ambulatoriju OUZD v Ljubljani. Špecialist za ušesne, nosne in vratne bolezni primarij g. dr. Pogačnik Josip ordinira od 21. novembra 1932 dalje od 12. do 14. ure (mesto od 13. do 15. ure).

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Vilko Ivanuša:

Izhod.

— Marija, kaj misliš?
— Ljubim te. Ti si tako dober...

Ali nekega dne se je spoznala z drugim. Pri kohanju je bilo. Ta drugi se je ogreval za nekake ekstremne ideje, vsled katerih je imel večne neprilike. In ravno te ideje so njeno fantazijo vpiljale in ustvarjale v njem neko romantično gloriolo. Poleg nje ga je pozabila na moža in na otroka.

Srečko je zvedel za to in trpel. Čutil se je ponižanega in opljuvanega. In znanci so se mu posmehovali.

— Marija, kaj je to in zakaj si takšna?

— Ne vem. Samo eno vem: ne ljubim te več.

Njemu je bilo strašno. Čutil se je drget srca.

— Zakaj, Marija? Koga ljubiš?

— Tistega drugega! Oprosti, ali ne morem si pomagati!

Videl je, da govori resnico, kajti solze so ji prišle v oči. Ali kaj naj stori? Srce semu krči od bolečin, od strahu, da je ne izgubi.

Ponižal se je in je šel k tistemu drugemu.

— Poslušajte, imejte obzir! Ona je vendar moja žena in jo zelo ljubim. Pomnite, da je tu še nekdo tretji: naš otrok! Zakaj nam rušite srečo?

— Gospod, ne obsojajte me! Nisem kriv. Ne hodim za vašo ženo. Ona sama prihaja k meni, ker me zelo ljubi. A da bom tudi jaz do kraja iskren: tudi jaz jo ljubim!

Odšel je, ves razbolel v duši. Po tem dogodku je ni bilo dve noči domov. Vedel je, da je pri njem. Po dveh dneh se je vrnila.

— Marija, tega ni več mogoče prenesti. Rajši odidi odtod. Od mene, od otroka... To bo bolje!

Ona ga je poslušala in odšla. In sedaj je zopet tu. Zopet se je vrnila! Ali zakaj? Da ga zopet vznemiri? Sedaj, ko se je že nekoliko umiril in poskušal, da jo pozabi.

— Torej, zopet si se vrnila? je ponovil in umiril svojo težko misel.

— Da, Srečko! Vrnila sem se! Teško mi je radi tebe! In radi otroka!

Ostala sta oba tako sama! In težko je biti sam! Vem po sebi! je govorila bolestno in toplo.

Razburjenost se ga je polščala in ni vedel, kaj naj reče.

— Ali mi lahko oprostiš? je vprašala tiho.

Dolgo je molčal. Težak je bil molk.

— Srečko, oprosti... je ponovila svojo prošnjo bojzljivo.

— Da...! je privrelo iz njega in se zadušilo v joku.

— Oprosti! je kriknila in se mu vrgla pred noge.

Objel je njeno glavo s svilenimi lasmi in radostno mu je postalo v duši. Saj je vendar ona samo njegova.

— Marija, vse je zopet pozabljeno. In naj bo pokopano. Začniva novo in lepše življenje. Pojdiva sedaj po najino Majo. Ona je pri neki ženski, ker ni imela mame.

In sta šla.

Ona je bila tako srečna in se ogrevala na njegovi veliki dobroti. A on je poleg nje pozabil na vse bolečine in na vsa ponižavanja.

Saj je vse minulo. Za vedno.

II.

Zivljenje je zopet teklo s svojim navadnim tekom. S svojimi vsak-

danjimi skrbmi in radostmi. Dnevi so potekali v tihih srečih.

Našla je pri možu in otroku zopet mir. V njegovih očeh je videla vsak dan refleks sreče in to jo je radovalo. Le včasih se je zaiskril v globini njegovih očeh sum, katerega je pa takoj razpršila.

— Mama, mama! Maja ima rada mamo in ateka. Mama je dobra, ata je dober in Maja je dobra! — tako je brbral otrok.

— Da, zlato moje! je vzkliknila vsa radostna Marija.

Nekega dne je prejela pismo.

— Za gospo Marijo! je rekel pri-našalec.

— Pismo?

Vztrepetala je. Prejela ga je z nekim strahom. Pisava se ji je zdela tako poznana. Odprla je pismo in čitala:

»Gospa! Vse je minilo, a ne morem Vas pozabiti! Ne morem pozabiti tistih noči, ki ste mi jih poklonili!

Samo eno edino zadnjo prošnjo imam. Uslušite jo! Pridite v torek ob sedmih zvečer k pošti. Še enkrat bi rad preživel eno uro poleg Vas! In nič več!

R.

(Konec prihodnjic.)

Nočno delo žene. Upravni odbor mednarodnega urada dela je predlagal Društvu narodov, da naj zahteva mnenje od stalnega mednarodnega sodišča v Haagu, če velja mednarodna konvencija o nočnem delu žene, ki je bila sklenjena 1919 na mednarodni konferenci, tudi za žene, ki opravljajo v industrijskih podjetjih direktorsko ali pazniško službo ne pa fizičnega dela. Sodišče je s šestimi glasovi proti petim ustreglo zahtevi delavskih organizacij.

Odgoditev plačila vojnih dolgov zahtevajo razne države: Anglija, Francija, Nemčija, Belgija in tudi srednjeevropske in balkanske dežele. V Ameriki se bodo posvetovali o tej zahtevi in bodo za odgoditev plačila vojnih dolgov zahtevali kompenzacijo: da se ji dovolijo večje koncesije na svetovni gospodarski in razorožitveni konferenci. — Torej privilegije zahteva.

Romunski kralj Karl in bolgarski kralj Boris se sestane na ladji na Dunavu. Po balkanski vojni je to prvi sestanek teh dveh kraljev. Vzrok pa bo gospodarska kriza, ki zahteva zblizanje na Balkanu.

Prestolni govor rumunski obljublja izpremembo volilnega reda za poslansko zbornico. Novi volilni red naj bi slonel na proporcionalnem sistemu, s čimer pa se ni rečeno, da se uvede — čisti proporc ali pa proporc brez večinskih privilegijev. Navajeni smo namreč že, da se povsod ponuja pravica in enakopravnost, pa je kljub temu ni.

Madžarski ministrski predsednik Gömbös se mudi te dni v Rimu. Sedaj se je odločil, da obišče tudi Dunaj in Berlin. Sosednjih držav, s katerimi ima obenem gospodarske interese, se pa ogiblje novi fašistični šef ogrske vlade.

Na avstrijskem socialnodemokratskem kongresu na Dunaju je rekel dr. Renner v svojem referatu, da sedanji gospodarski sistem ne more več vršiti svojih nalog, ker vodi zgolj kapitalistično in privatnogospodarsko politiko. Meščanske koalicijske vlade so gospodarsko in socialopolitično popolnoma jalove. Mešane vlade so vsaj postopoma nekoliko dvigale državni kapitalizem in izpopolnjevale socialno politiko. Modernih držav ni mogoče voditi s praktičnimi uspehi brez delavstva in brez socializma. — Govoril je dr. Renner o finančni politiki in o agrarnem vprašanju. Sprejeta je bila tudi resolucija v smislu poročila.

Republikanska slavnost na Dunaju. Velika republikanska slavnost v soboto popoldne, ki jo je priredila dunajska socialna demokracija, se je kar najveličastnejše obnesla. Vse časopise je prineslo ob tej priliki slavnostne članke, v katerih podarjajo, da je vsekakor potrebno, da se za vsako ceno ohrani in vzdrži demokratska republika.

Občinske volitve v Schwechatu in Sigmundsbergu v Avstriji. Dne 6. novembra t. l. so se vršile občinske volitve v Schwechatu in Sigmundsbergu v Avstriji. V prvi občini so dobili socialni demokrati 21 mandatov, krščanski socialci 5, nacionalni socialisti pa 4. V drugi občini so dobili socialni demokrati 9, krščanski socialci 2, nacionalni socialisti pa 4 mandate.

Mesto Pliberk na Koroškem je napovedalo konkurz. Ne more več plačevati obresti za svoje dolgovne. Še za lansko leto dolguje na obrestih 20.000 šilingov, za letos pa 30.000. — Ne bo treba več dolgo čakati, pa se bodo našli posnemovalci.

Brezposelnost v Čehoslovaški se je od lanskega leta pomnožila od 254.000 na 530.000 letos. Pogajanja s Hitlerjem v Nemčiji. V Nemčiji skuša centrom vsekakor doseči, da kancler opusti protustavne ukrepe ter se izvoli predvsem nova pruska vlada. Hitler je pa izjavljal doslej, da se hoče pogajati s Hindenburgom, ne pa s kanclerjem Papenom. Pogajanja so bila določena za večerajšnji dan.

Zaradi ženevskih demonstracij je v zaporu socialist kantonski svetnik Nicole. Nicole je pričel dne 14. t. m. z gladovno stavko. — Kljub dokaza-

Strojna puška v mariborskem Ljudskem domu?

Maribor, dne 16. novembra.

V ponedeljek, dne 13. novembra je pri popraviljanju hiše Ruška c. št. 7, svojočasem »Ljudskem domu«, sedaj last »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev«, našel nek zidar na podstrešju za tramom strojno puško in o tem obvestil gospodarja in policijo, ki je uvedla preiskavo. Kakšne uspehe je dognala policija, nam doslej še ni znano.

Zanimivo pa je to, da je o tej najdbi poročalo iz Maribora današnje »Jutro«, ki doslej še ni prineslo niti besedice o razpravi v tožbi postajenačelnika Štefina proti železniškemu uradniku R. Tumpeju, ki je bil, kot smo poročali, pretekli četrtek obsojen radi klevete na 3 mesece zapora in Din 1200.— denarne kazni oziroma daljnih 20 dni zapora v slučaju neiztrljivosti. Čeprav o tem procesu celo mesto govori in je g. Štefin eden najuglednejših osebnosti iz narodnih krogov v Mariboru, član nešteti narodnih in kulturnih društev, ter bil celo 10 let odbornik Glasbene Maticice, se ga ob priliki te težke žalitve vendar le niti »Jutro«, niti njegov »Mariborski Večernik« nista spomnila niti z besedico.

Pač pa je smatral mariborski poročevalec »Jutra« za umestno, pripomniti v svojem poročilu o najdbi strojne puške, da ni mogla biti na podstrešju dalj časa, ker je bila hiša že ponovno in temeljito preiskana in pri prevzemu poslopja ni nihče opazil strojnice, ki ji baje manjka hladilnik, a

nim neopravičenim napadom na demonstrante je svet odobril nastop oblasti dne 9. t. m.

Švicarski socialisti v Ženevi so dne 17. t. m. po otvoritvi seje velikega sveta zapustili sejno dvorano v znak žalosti zaradi nedavno izvršenih krvavih dogodkov.

Francija je znižala vojni proračun. Francija je znižala vojni proračun za 10%, kar je jako malo, če pomislimo, da ga je zadnja leta povisala od skoraj osem milijard na 14 milijard. Stalno število vojakov bo znižano za 43.000 mož in 517 častnikov. Kljub temu pa je državni proračun še vedno deficiten za dve milijardi ter hoče država pokriti ta deficit s — štednjami.

Socialisti so v francoskem parlamentu najavili ofenzivo na bodočem zasedanju v vprašanju afere s prikrievanjem davkov francoskih kapitalistov, in bodo zahtevali nepopustljiv nastop proti krivcem.

Macdonald je obolel. Že minuli teden so krožile vesti, da je Macdonald obolel. Zadnje vesti pa poročajo, da zahtevajo zdravniki, da nastopi daljši počitek, ker sicer mu preti nevarnost opešanja.

30.000 španskih rudarjev v revirjih Oviedo je stopilo v štrajk. V Sevili je pa nenadoma izbruhnila generalna stavka.

Trockij je na poti na Dansko, kjer bo v Kopenhagenu imel več predavanj. Vozi se s parnikom »Praga«, ki je ravnokar prispel v Pirej. Spremlja ga žena. Francoska vlada mu je dovolila prehodni potni list. Danska vlada, katere ministrski predsednik je socialist, mu je pa dovolila bivanje. Povabilo ga je dijaško društvo. Trocki upa, da mu bodo dovolili predavanja tudi na Norveškem in Švedskem. Na potovanju se bo mudil pet do osem tednov.

Ljubljana.

REPERTOAR

Delavskega odra »Svobode« — dvorana »Delavske zbornice«.

Nedelja, 20. novembra ob 1/9. uri **Karijera Možine.**

Nedelja, 27. novembra ob 1/9. uri **Ptički brez gnezda.**

Karijera Možine na »Delavskem odru«. Letošnja četrta noviteta »Delavskega odra« bo delo domačega avtorja, znanega proletarskega pisatelja, **Angela Cerkevnikarja.** Duhovita satira »Karijera Možine«, katero naziva avtor veseložalostno zgodbo v sedmih dramskih scenah, bo pri »Delavskem odru« gotovo dosegla zaslužen uspeh. »Karijera Možina« je zasledena s Šornom, Skuk, Isop Miha, Leban, Vrbec, Skukova i. t. d. Režijo vodi s. Joža. Cene od 10—4 Din. V nedeljo, ob 1/9. uri vsi v dvorano »Delavske zbornice« v Ljubljani.

Katja Delakova priredi v ponedeljek ob 8. uri zvečer plesni večer s popolnoma novim sporedom v ljubljanski operi.

je za streljanje uporabna. Streliva pri strojnici baje ni bilo.

Končno pa še »Jutro« poročevalec dodaja, da je bil v poslopuj nekoč »Delavski dom«, pred njim pa nemški »Volksheim«.

Mi bi le še poročili pristavili, da je lastnik te hiše »Podporno društvo železniških uslužbencev in delavcev za smrtne slučaje« v Mariboru že od 11. maja 1929 naprej razpuščeno, da vodi isto od takrat naprej za to določeni komisar pod nadzorstvom mestne policije in da je bilo društvo razpuščeno na ovadbo predsednika mariborskih narodnih železničarjev g. R. Tumpeja. Proti temu razpustu pa se je prejšnji odbor pritožil, a banska uprava še do danes tega priziva ni mogla rešiti, ker so se izkazali očitki prejšnjemu odboru društva, da so potvarjali račune ter neupravičeno kupili ravno predmetno hišo od zadruga »Ljudski dom«, kot povsem neutemeljeni.

Kakor slišimo, se preiskava radi strojne puške suče v smer, ki bo marsikomu morda neprijetna. Upamo pa, da bo »Jutro« tudi o smeri preiskave točno obveščalo svoje čitatelje. Zaenkrat moramo popraviti »Jutrovo« vest, da se je našla puška v hiši Ruška c. št. 5. To namreč ni res, ampak je bila puška najdena v sosednji hiši, Ruška c. št. 7, ki ima popolnoma ločeno stopnišče in dohod v podstrešje. V hiši Ruška c. št. 5 pa se nahaja med drugim tudi uredništvo naših listov »Delavske politike« in »Volksstimme«.

Umrl je v Ljubljani vpokojeni poštni uradnik Milan Detela, ki je pred leti razkril sporilranje ameriškanskih pisem. Vpokojen je bil, ker je bil obdolžen, da vodi polemiko o zadevi v časopisju. Zaradi majhne pokojnine je sedaj opravljal zavarovalno posredovanje pri zavarovalnici »Fenix«.

Maribor.

Pekovski mojstri bi radi podražili kruh. Vsled podražitve moka nameravajo mariborski pekovski mojstri zvišati cene kruhu, in sicer za 50 para pri kilogramu. Zadruga pekovskih mojstrov za Maribor in okolice je naslovila zato vlogo na mestno občino, oziroma na tržni odsek, v kateri se sklicuje, da se je podražila moka, dalje na zvišanje cene električnega toka, vsled obdavčenja in davka na poslovni promet. Mestni tržni odsek je pred dnevi na svoji seji razmotrival o vlogi pekovskih mojstrov ter njihove zahteve odklonil. Ta korak tržnega odseka je gotovo umesten in pravilen. Želeti bi bilo le, da bi oblasti istotako strogo nastopile proti povišanju cen moki, kajti letošnja žetev je bila bogata. Ako so torej cene žitu oziroma moki poskočile, je to posledica grde špekulacije žitnih baronov, ki bi menda tudi pri nas najraje posnemali ameriške žitne špekulante, ki sežigajo pšenico, da preprečijo padeč cen.

Agrarna reforma na veleposestvu grofa Atemsa. Radi delitve veleposestva grofa Atemsa v Slov. Bistrici se bije že dalj časa hud boj, v katerem zastopajo reflektante za razlaščenost zemljo ekonom g. Vinko Gornjik iz Slov. Bistrice, ki mu stoji ob strani g. Milan Mravlje. Lastnik grof Atems se razlastitvi deloma upira in ga zastopata v tej zadevi gg. dr. Josip Pučnik iz Slov. Bistrice in dr. Franjo Lipold iz Maribora. Tozadevna komisija vlade pa je zaenkrat sklenila, da se mora veleposestvo razdeliti in dodeliti kmetom oziroma kmetijskim zadrugam.

Uspelo predavanje »Svobode«. Minulo sredo se je vršilo predavanje »Svobode«, ki je lepo uspelo. Gosp. prof. dr. Detela je v nazornem in lahko uumljivem govoru obravnaval Darwinovo razvojno teorijo, za kar je žet od poslušalcev obilo zaslužnega priznanja. Predavanje je bilo dobro obiskano.

Na realki zmanjšujejo šolske prostore. Znano je, da je skoro najbolj natrpan šolski zavod mariborska realna gimnazija. Čeprav imajo nekateri razredi samo popoldne pouk, so morali namestiti nekaj razredov celo v poslopuj »Vesne«. Sedaj pa bodo morali iskati zopet nove prostore za šolske razrede, ker mora dobiti ravnatelj naravno stanovanje in bodo zato razrede bivšega ravnateljevega stanovanja zopet spremenili v stanovanje. Kje dobiti za to nadomestilo za šolski pouk. Mestna hranilnica je občinski zavod. Ali ne bi raje vsled tega dali ravnatelju realke stanovanje v občinski hiši, dr. Drnovškovo v Mestni hranilnici, ki nima za občino ničesar opraviti, ali vsaj tja premostili sedaj manjkajoče razrede realke? Vsak pameten gospodar bi tako gospodaril s svojimi hišami.

Mladinski koncert. V nedeljo, dne 20. t. m. se vrši v Unionski dvorani mladinski koncert. Nastopili bodo z bogatimi sporedom šolarji. Začetek ob 10. uri predpodne.

PRI TRGANJU V ZOBEN IN GLAVI

se običajno priporoča
MASAŽA

ALGA

za masažo

Steklenica Din 14.—. Oglas reg. pod S br. 25.992/2.

Kulturni pregled.

Remčeva »Magda« na Delavskem odru »Svobode« v Ljubljani.

O »Magdi« so svoj čas mnogo pisali. Očitno so ji, da ni drama in podobno. »Magda« res ni drama, ki bi ustrezala šolskemu kopitu, je pa nedvomno drama, ki je v svoji osnovi življenjska. Prav to dejstvo upravičuje Del. oder »Svobode«, da jo je vprizoril, čeprav jokavi Peter ne more biti vzor nobenemu delavcu in čeprav je idejna vsebina »Magde« načelno nasprotna namenom in ciljem del. odra. Marksist namreč ne gre za neko imaginarno »čistost«. Mi takšne »čistosti« ne priznamo. Nam je čisto vse, kar je naravno-normalno, naravno-zdravo. Po našem nazoru »Magda« ni samo žrtev zaničanja krščanske morale pri moških, ki iščejo v »ljubezni« zgolj seksualnega nasičenja, marveč žrtev prav svoje krščanske seksualne vzgoje in žrtev ekonomskih razmer, v katerih živijo proletarci in proletarski otroci. Konflikt, ki so ga filistrski formalisti iskali v dramati ter ga niso mogli najti, je večji, nego so oni ob površnem študiju drame utegnili opaziti; v tej dramati je konflikt — konflikt med privzgojenimi moralnimi nauki in elementarno silo seksualnega nagona v človeku in naposled najmočnejši konflikt, konflikt med pravico vsakega človeka do seksualnega zdravega izživiljanja (v pozitivnem pomenu te besede) in med ekonomskim nasiljem, ki normalno rast seksualnega življenja pri ekonomsko najbolj odvisnih pritiska ob tla. Konfliktov je, zatorej dovolj, in — če že mora kakšna drama imeti kakšen konflikt — jih ta ima v obilici.

Delak, ki je dramo zrežiral, je prav ta poslednji konflikt močno povdaril ter s tem vprizoritev »Magde« upravičil. Režija je, kakor rečeno, v prvi vrsti povdarila tragedijo uboga (ekonomsko uboga) dekleta ter z realistično igro zabrisala močan simbolični avtorjev povdarek (vedno isti obraz zapeljivca!). S tem je režiser zbrisal krivdo zapeljivca-posameznika ter jo, popolnoma pravilno, naprtil sistemu, ekonomskim razmeram, od katerih je v poslednji konsekvenci odvisna tudi seksualna etika in morala. S to vprizoritvijo je del. oder dokazal, da razpolaga z igralskimi močmi, ki so že davno prekorabile okvir diletantizma. Vsi trije — posebno moram naglasiti s. Gorjupovo — so dali »Magdi« celo nekaj več, nego je uspelo dati avtorju samemu.

Prezreti pa ne smem, da je zapeljivec v prvi in drugi sceni malce nesimpatično vplival in nas ni mogel prepričati, da bi takšen ljubimec mogel tako hitro osvojiti Magdo. Moral bi biti simpatičen — bil pa je cinik, izrazit cinik, ki je pravo nasprotje ljubimcu. Priznam, da je temu deloma kriv tudi avtor. A če je že avtor napravil napako, naj bi jo režiser in igravec vsaj oblikovno (posebno glasovno) omilila. Gledalec se bo težko dal prepričati, da bo preprosti, zdravi služkinji imponiral — ciničen ljubimec.

V nadaljnjih scenah je bil zapeljivec prav do poslednje scene, ki je bila naravnost bravurozna, na višku.

Peter je nenaravna ustvaritev; zato je naš vrli Polde imel težko delo. Dal je odločno več, nego avtor sam. Dal ji je toliko življenja, kolikor je bilo vobče mogoče. Scena pred barom je po njegovi zaslugi pretresujoče vplivala.

Magda je bila od prve do poslednje scene lepa, realistična ustvaritev, ki nam je, če abstrahiramo odrosko rutino in virtuoznost, več povedala, nego svoječasna ustvaritev Nablake v Narodnem gledališču. Le včasih ni za spoznanje obvladala svojega glasu.

Bilo bi še kakšno malenkost pripomniti (posebno nepravilno vsebinsko naglašanje), a to so malenkosti, ki niso celote kvarile.

Inscenacija je bila prav na rahlo realistično samo skicirana ter je v nekaterih scenah — ob uporabi svetlobnih učinkov — uplivala kot prijetna pastelna slika.

Občinstva je bilo precej. Igra je bila sprejeta z očitno simpatijo. —ok.

Zimska športna sekcija Del. turističnega društva »Priatelj prirode« vabi vse, ki se zanimajo za zimski šport, na sestanek, kateri se bo vršil v petek, dne 25. t. m. v Delavski zbornici, Sodna ulica 9-II. ob 20. uri.

Mariborsko gledališče. V soboto, dne 19. t. m., ob 20. uri »Moje dete«, premijera; nedelja, dne 20. nov., ob pol 11. uri Dijaška matineja. — Ob 20. uri koncert Trio-Brandlove.

Zopet poravnave trgovcev. Nekaj časa pri mariborskem okrožnem sodišču ni bilo prijav trgovskih poravnav. Zadnji čas pa sta bili proglašeni zopet dve veliki novi poravnavi. Prejšnji teden je šel v poravnavo g. Josip Majdič, restavrater Grajske kleti in glavnega kolodvora. V četrtek pa je bila proglašena poravnava nad premoženjem tvrdke Dolček & Marini, trgovina z manufakturo v Gosposki ulici.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Vse, kar rabite za pisarno, kupujte v trgovini Ljudske tiščačne d. d., Slomškov trg 6

Celje.

Dramatični odsek »Svobode«, kakor smo že zadnjič povedali, prekrasno napreduje. Zadnjič smo poročali, da šteje 30 igralk in igralcev, danes pa lahko ponosno javimo, da jih je že preko 40 in, da še vedno pristopajo. Uče se, kakor rečeno, igro »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« in so prvi del že predelali. Treba je priznati, da zelo hitro napredujejo, čeprav obdelujejo materijo sila natančno. Dramatični odsek nam obeta pod vodstvom s. Skoberneta lep napredek dramatičnega odseka, kar bo pomenilo napredek za celotno naše gibanje.

V okvirju »Svobode« se je organiziral tudi tečaj za učenje nemškega jezika. Poučuje naš stari znanec g. Ciril Pregelj. Če bo imel tudi z nemščino toliko uspeha, kakor ga ima s pevskim zborom, potem bo lahko nadvse zadovoljen. Šolo obiskuje čez 60 učencev razne starosti. Povedali še nismo, da imamo v Celju tudi žahovski odsek, kar tudi ni kar tako. Zadnjič se je pod njegovim okriljem udeležilo 7 Svobodašev simultanke proti mariborskemu mojstru Pircu in je celo 1 — Zahojnik — zmagal. Ob priliki oblastne konferenec Zveze privatnih nameščencev v Mariboru, se je pa vršil turnir med celjskim in mariborskim klubom »Svobode«, v katerem je naš klub zmagal v razmerju 6:4. Kakor torej vidite, stojimo Celjani klub vsemu še vedno na dveh nogah.

Hrastnik.

Hrastniško delavstvo za 40-urni delovni tednik. Preteklo nedeljo, dne 6. t. m. se je tudi pri nas vršilo delavsko zborovanje za 40-urni delovni tednik, katerega so se udeležili poleg rudarjev tudi steklarski in kemični delavci. Referiral je s. Kopač, ki nam je orisal ves potek delavskega prizadevanja za znižanje delovnega časa, tako pri nas kakor na celem svetu. Kapitalisti so s pomočjo racionalizacije vrgli milijone delavcev na cesto, kateri danes ne vedo ne kod ne kam in žive skrajno bedno življenje. Delavski razred je danes primoran boriti se za biti ali ne biti. Hrastniško delavstvo se je v zadnjih letih že iztrgalo iz mrtvila in shod, ki se vrši danes v nizu enakih zborovanj svobodnih strokovnih organizacij širom cele Dravske banovine, nam je najboljši dokaz za to. Tudi hrastniško delavstvo stopa solidarno v boj za svoje socialne pravice in predvsem za 40-urni delovni tednik ob neposlabilnih delovnih pogojih in nezmanjšanem zaslužku. Sodrugi! Spas delavstva leži v močnih razrednih strokovnih organizacijah. Našo duševno hrano pa moramo črpati iz delavskega časopisja. Zato mora biti »Delavska politika« naš vodnik in glasnik. Le na ta način bomo dosegli cilje, ki jih sleduje marksistično delavsko gibanje.

Dobrunje.

Dramatični odsek »Svobode« v Dobrunjah pri Ljubljani.

Razredno zaveden in v svoj »Mi« verujoči proletarijat hoče ustvarjati, hoče pokazati razmah svojih duševnih sil in globin. Prosvetni večeri, ki jih je lani začela ljubljanska »Svoboda« in delavski oder »Svobode« v Ljubljani, so netili kres, ki je zažarel sedaj v tej, sedaj v oni podružnici po Dravski banovini in celo tja do Zagreba in v Varaždin, da se je videlo daleč naokrog znamenje proletarskega vstajenja. Letos so ti kresi proletarske duševnosti in ustvarja-

nja zažareli še močneje in žare prerokujejo — kakor klicarji. Zavladaj človečanstvo med nami in to človečanstvo naj obseva trozvezdje dela, znanosti in umetnosti, da bo človeštvo vredno velike besede: Človek... Pojavljajo se poskusi ustvarjanja dram iz življenja in mišljenja vsakdanjih, a vendar nikdar glave klonečih. Tako je v Dobrunjah pri Ljubljani, kjer so se strnili delavci, delavke in kmetje v podružnico »Svobode«, in sicer v dramatični oder, ki vprizori v nedeljo, dne 20. novembra 1932 ob 4. uri popoldne v salonu gostilne Jerika v Zadvoru novo dramo pisatelja-delavca in predsednika dobrunjske »Svobode« s. Moškriča, ki se ji pravi: »Rdeče rože«. V nedeljo, dne 20. novembra je krstna predstava teh »Rdečih rož« in vsi, ki so to 4 dejanko prečitali in videli pri vajah, govore, da je to dobro in izborno delo, ki ga bo najbrž tudi delavski oder »Svobode« v Ljubljani vprizoril. Oglejmo si v nedeljo, dne 20. novembra to predstavo, ki jo je napisal delavec. —uk.

Rogaška Slatina.

Shod, katerega je sklical podr. steki S. D. Z. J. v Rog. Slatini, dne 12. t. m. za 40-urni delovni teden, je nad vse sijajno uspel. Udeležba je bila rekordna in nismo še nikdar videli, da bi se delavstvo v takem številu udeležilo sestanka, da tako zahteva rešitev problema brezposelnosti, katerega se vedno bolj in bolj širi. Konstatirati pa moramo samo to, da izmed 180 zaposlenih zdraviliških delavcev ni našel niti eden razumevanja, da se nam priključiti v naši zahtevi, akoravno smo dali vabila za sestanek in tudi uro določili tako, da bi jim bila omogočena udeležba. Vemo, da se jim dobro godi, ker imajo še za tri mesece predvidenega dela in zato ne čutijo potrebe manifestirati za zahteve vsega delavstva. Prišli pa bodo do spoznanja, da brez razredne organizacije ni uspehov. Na sestanku je poročal s. Vuk iz Ljubljane, kateri se je obširno bavil s pomenom 40-urnega delovnega tednika; 40-urni delovni tednik naj začasno olajša položaj, v katerem se nahajamo. Brezposelnost in pomanjkanje izrabljajo razni gospodje podjetniki za zniževanje plač in izkoriščanje že itak izmožganega in sestradanega modernega sužnja-delavca. Delavec mora stati budno na straži za svoje krvavo pridobljene pravice. Zahtevamo, da naša država ratificira in izvaja konvencije mednarodne organizacije dela in se pridruži akciji ostalih držav za uvedbo 40-urnega delovnega tednika. Odločno zahtevamo, da se strogo izvršujejo določbe zakona o zaščiti delavcev, skibi naj se za brezposelne, kateri ne prosijo podpore, ampak hočejo dela, da s svojimi rokami služijo sebi in svoji družini boljši kos kruha. Namera po reviziji zakona o zavarovanju delavcev se mora preprečiti. Delavstvo je navdušeno sprejelo izvajanje s. Vuka in se soglasno izreklo za predložene zahteve. Odobravajoč »Deklaracijo«, katero je predložila Strokovna komisija anketi, sklicani po g. banu Dravske banovine in katero je s. Vuk na željo prisotnih raztolmačil, ugotavljamo, da se proti deklaraciji nima nihče pravico razburjati, najmanj pa oni, katerim so koristi delavca deveta briga. Delavstvo povsod dviga svoj glas za svoje zahteve in hoče, da bo ponižani in razžaljeni Hlapec Jernej postal enakopraven član človeške družbe. Po sestanku se je vršilo predavanje. Predaval je s. Vuk in bo o tem poročala revija »Svoboda«. Želja nas vseh je, da se še večkrat prirede slična predavanja in sestanki, da tako krepimo svoje znanje in solidarnost.

Razno.

Javnim nameščencem v Franciji se bodo po sklepu ministrskega sveta znižale plače za 2 do 10 odstotkov, in to vsem onim, ki imajo nad 12.000 frankov letnih dohodkov.

Francoski kapitalisti goljujajo državo. V Parizu imajo zopet nov škandal: odkrili so goljujive manipulacije cele vrste uglednih francoskih denarnih močotcev, ki so z odtegotvanjem davkov oškodovali državo za 300 milijonov frankov. V Franciji se od kuponov vrednostnih papirjev plačuje 18 odstotkov davka za papirje, ki so last francoskih državljanov. Od papirjev, ki so last inozemcev ali inozemskih denarnih zavo-

Beseda naših delavskih pevcev.

Potek rednega občnega zbora delavske pevske podzveze »Svobode«.

Preteklo nedeljo, dne 13. novembra t. l. se je vršil v Mariboru v dvorani Delavske zbornice II. redni občni zbor delavske pevske podzveze »Svobode«. To zborovanje naših delavskih pevcev zasluži, da mu vsa delavska javnost — četudi post festum — posveti svojo pozornost in da se naknadno vsaj informira o storjenih sklepih. Delavsko pevsko gibanje je najožje povezano z ostalim delavskim gibanjem. Tako je bilo v preteklosti, tako je v sedanjosti in bo ostalo tudi najbrž še dolgo, dolgo. V prvih početkih razrednega delavskega gibanja so bila delavska pevska društva, ki so v najtežjih okoliščinah vršila svoje pionirsko delo. Danes pa jim pripada naloga, da vrše svojo misijo v okviru prosvetnega programa, ki si ga je začrtalo naše delavsko gibanje. V naših vrstah bi zijala globoka praznina, ako bi ne imeli delavskih pevskih zborov, ki s pesmijo širijo delavsko zavest in skrb za naše razvedrilo v teh težkih dneh.

Kako bi tudi mogli molče preiti tako važen dogodek v našem delavskem kulturnem gibanju, ko pa je sama internacionala delavskih pevcev smatrala za svojo dolžnost, da pošlje na občni zbor svojega najmlajšega člana — naše delavske pevske podzveze »Svobode« — svojega delegata s. Josefa Pinterja, podpredsednika avstrijskega »Arbeiter-Sängerbunda« in urednika »Arbeiter-Sängerzeitung«.

Na predvečer se je vršil v Mariboru velik delavski prosvetni večer, ki je bil obenem nekak pozdravni večer za došle goste. Res je škoda, da niso vsi delegati prispeli že na predvečer, da bi imeli priliko prisostvovati grandiozni kulturni prireditvi. Tisti pa, ki so imeli priliko biti navzoči, so gotovo odnesli s seboj najlepše spomine.

Ob pol 10. uri popoldne je predsednik podzveze s. Presl štejeval otvoril občni zbor. Mešani zbor mariborske »Svobode« je zapel v pozdrav »Pesem mariborskih delavcev«, ki je žela burno odobravanje.

Nato je predsednik pozdravil delegata internacionale s. Pinterja, zastopnika cen-

trale »Svobode« s. dr. Jelenca (Ljubljana) in došle delegate ter goste.

Po izvršenem konstituiranju je predsednik prekinil zbor za eno uro, ker se je istčasno vršil v Mariboru javen shod za 40-urni delovni teden.

Ob 11. uri se je zborovanje nadaljevalo. Najprvo je v imenu verifikacijskega odseka poročal s. Podlogar (Hrastnik). Verificirani so bili sledeči mandati:

Bregar (Trbovlje), Götz (Hrastnik II), Arnšek (Celje), Gabrijel (Ptuj), Šprejč Peter (Zabukovca in Liboje), Zorec Ana (Maribor), Podlogar (Hrastnik I). — Gosti: F. Kos (Maribor), Gerlanc Vl. (Celje). — Ostali udeleženci s pravico glasovanja: odborniki: Presl, Lipočglavškova, Eržen, Tanc, zastopnik centrale dr. Jelenc. Opravičili so svojo odsotnost: Javornik, Kranj, Dobrunje, Rog. Slatina. Neopravičeno izostal je pevski odsek »Svobode« (Jesenice—Sava).

Za tem je povzel besedo s. Presl in je v širokih obrisih podal poročilo kot predsednik podzveze:

Pred dvema letoma, dne 9. novembra 1930, se je vršil v Celju ustanovni občni zbor delavske pevske podzveze »Svobode«. Delo teh dveh let nas ne more povsem zadovoljiti, dasi imamo zaznamovati celo neznamenit porast v članstvu. Razvoj gre silno počasi. Močno ovira konsolidacijo delavskega pevskega gibanja silna brezposelnost. V organizatoričnem pogledu je podzvezni odbor odklanjal centralizem in je zastopal tendenco, da se omogoči pristop k podzvezi tudi drugomimskim društvom. Zaman je podzvezni odbor skušal urediti finančno vprašanje. V tem oziru je našel pri centrali le malo razumevanja. — Vsi odseki bi se merali tudi zavedati, da obstoji vzgoja članstva ne-le v pevski izobrazbi, ampak predvsem v vzgajanju razredne zavesti in v duhu socializma.

Delati moramo v smislu znane naše po-
pevke:

Bratje le k soncu,
k svobodi...

(Dalje prihodnjič.)

dov, pa samo 3 odstotke. To so izrabili pariški kapitalisti, med katerimi je tudi mnogo senatorjev in politikov, ki so bili blizu bivše Tardieujeve vlade, na ta način, da so svoje papirje »pro forma« prodali Baselski banki, ki ima v Parizu svojo podružnico. Sami so seveda ostali še nadalje lastniki svojih papirjev, banki so plačali samo neko provizijo za uslugo, da jih je prevzela na svoje ime. Na ta način so od svojega premoženja plačevali mesto 18 samo 3 odstotka davka. — Podružnico Baselske banke v Parizu so zaprli, njene ravnatelje pa aretirali.

Ogromen vihar na Japonskem. Japonsko je dne 15. t. m. zadela velika katastrofa. Po vzhodni obali je divjal silen tajfun, ki je povzročil mnogo več škode kakor oni leta 1923. Središče tajfuna leži okoli 150 km severno od glavnega mesta Tokija. Samo v Tokiju je 12.000 hiš pod vodo. Po najnovejših poročilih je v Tokiju norušenih 100 stanovanjskih hiš, zelo poškodovanih 2400, deloma pa okoli 40.000 stavb. V Tokiju je porušenih tudi 7 šol. Smrtnih žrtev je nekaj tisoč, ostala škoda pa še ni ugotovljena, ker so pretrgane zveze in porušene železnice.

TIVAR živar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti vo najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2
in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bodete uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!
Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno:

Pazite se pred ponaredbami!

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna cena
50
Pazite na gornjo ceno

Eksportna hiša »Luna«

MARIBOR
Aleksandrova cesta 19

Otroški jopiči od	Din 19.— naprej
ženske jopice	50.— . . . . .
moški jopiči	70.— . . . . .
vsil izdelki iz lastne pletarne!	
Perje za blazine	kg á 15 do 25 Din
belo gosje perje	55 . . . . .
belo polpuhasto gosje perje	90 . . . . .
la belo puhasto perje	220 . . . . .

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.